

Cirkulärnr: 14:29
Diariernr: 14/3619
P-cirknr: 14-2:13
Nyckelord: Sanktionsavgifter, arbetsmiljö, straffsanktion, påföljd,
arbetsmiljöbrott, arbetsmiljöarbete
Handläggare: Ragnar Kristensson
Avdelning: Arbetsgivarpolitiska avdelningen
Sektion/Enhet: Arbetsrättssektionen
Datum: 2014-06-18
Mottagare: Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik
Rubrik: Sanktionsavgifter på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet

PACTA

CIRKULÄR 14:29

Arbetsgivarpolitik:
Ragnar Kristensson

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik

Sanktionsavgifter på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

Bakgrund

Från den 1 juli 2014 införs sanktionsavgifter på bred front för olika förseelser inom arbetsmiljö- och arbetstidsområdet. Samtidigt avkriminaliseras de allra flesta förseelser som nu är belagda med straffsanktion. Totalt blir 50 § i Arbetsmiljöverkets Författningssamling (AFS) förenade med sanktionsavgift.

Det är viktigt att konstatera att de grundläggande reglerna om systematiskt arbetsmiljöarbete i AFS (2001:1) inte berörs av förändringen.

Arbetsmiljöbrott enligt brottsbalken (vållande till annans död, vållande till kroppsskada eller sjukdom, framkallande av fara för annan) berörs inte av ändringarna, i huvudsak inte heller sanktioner i samband med Arbetsmiljöverkets tillsyn, till exempel vitesföreläggande.

Vad är en sanktionsavgift?

Det är en administrativ påföljd som påförs verksamhetsansvarig (oftast juridisk person) som bedöms ha gjort sig skyldig till överträdelse av aktuell regel. Den innebär s.k. strikt ansvar, inget krav på att uppsåt eller oaktsamhet behöver styrkas. Det räcker i princip med ett konstaterande att den aktuella regeln överträtts. Avgiften är fastställd i förväg, den finns angiven i aktuell föreskrift från Arbetsmiljöverket. Den högsta avgiften har fastställts till en miljon kronor vid allvarigare förseelser. Beslutad avgift bortfaller om verkställighet inte har skett inom fem år från det att avgörandet vunnit laga kraft. Arbetsmiljöverket har möjlighet att jämka sanktionsavgiften.

Hur hanteras ett sanktionsavgiftsärende?

- Arbetsmiljöverket har angett att verket kommer att initiera ärende rörande sanktionsavgift genom att arbetsmiljöinspektören konstaterar en överträdelse av bestämmelser om sanktionsavgift vid inspektion.
- Inspektören informerar arbetsgivaren att överträdelsen kommer att rapporteras. Inga sanktionsavgifter meddelas på plats

- Arbetsmiljöverket meddelar ett avgiftsföreläggande att godkännas inom viss tid
- Om avgiftsföreläggandet godkänns, likställs den med en lagakraftvunnen dom
- Om arbetsgivaren har invändningar och inte godkänner avgiftsföreläggandet, kan Arbetsmiljöverket ansöka hos förvaltningsrätt att sanktionsavgiften fastställs. Arbetsgivaren är part i det målet.
- Förvaltningsrättens dom kan överklagas till kammarrätt. Prövningstillstånd erfordras.
- Sanktionsavgifterna kommer i flertal fall att bli högre än nuvarande bötesstraff
- Godkänd sanktionsavgift innebär ingen notering i någon fysisk persons straffregister.

För vilka områden kvarstår straffsanktion?

För nedan angivna överträdelser kvarstår straffsanktionen:

- Om man utan giltigt skäl tar bort en skyddsanordning eller sätter den ut bruk.
- Om regler med straffansvar i Arbetsmiljöverkets föreskrift om minderåriga i arbetslivet överträds.
- Om man efter anmodan lämnar oriktiga uppgifter om förhållande av vikt till Arbetsmiljöverket.
- Om man bryter mot skyldigheten att utan dröjsmål anmäla allvarliga olycksfall eller allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket.
- Överträdelse av föreläggande och förbud utan vite.

Exempel på föreskrifter som blir förenade med sanktionsavgift

Byggnads och anläggningsarbete:

- Förhandsanmälan (gäller större projekt)
- Arbetsmiljöplan
- Fallskydd (nyhet: gäller från 1 januari 2015)

Kemiområdet:

- Tillstånd att hantera vissa farliga kemiska ämnen
- Asbest: bearbetning, rivning, märkning, utbildningsbevis

Medicinska området:

- Medicinsk kontroll med tjänstbarhetsbedömning
- Förbud mot gravida att utföra vissa arbeten

Tekniska området:

- Besiktning av lyftanordningar, tryckbärande anordningar
- Besiktningsintyg
- Skriftligt tillstånd att använda truck
- Explosionsfarlig miljö: riskbedömning, explosionsskyddsdocument
- Förbud att släppa ut vissa anordningar på marknaden

Differentierad eller fast sanktionsavgift?

Arbetsmiljöverket har utvecklat ett system med differentierade sanktionsavgifter. Differentierad avgift innebär att stora företag får betala högre avgift än små företag. Bakgrunden är att stora företag- enligt Arbetsmiljöverket- i regel har bättre betalningsförmåga. Som mått på betalningsförmåga har Arbetsmiljöverket valt att använda antal sysselsatta. Arbetsgivare med 500 eller fler sysselsatta betalar maximal avgift.

Med antalet sysselsatta avses antalet arbetstagare (heltid eller deltid) och antalet inhyrda personer (heltid eller deltid)._Noterbart är att i antalet sysselsatta inräknas inte bara personer på det inspekterade arbetsstället utan totala antalet som arbetsgivaren sysselsätter under samma organisationsnummer. Konklusionen blir att kommuner och landsting med stor sannolikhet i de flesta fall kommer att få betala maximal avgift.

Exempel på differentierad sanktionsavgift.

Enligt AFS 1999:3 om byggnads-och anläggningsarbete ska den som bedriver takarbete se till att fallskydd används. Se 89 a §. Lägsta avgiften vid överträdelse är 40 000 kr och högsta avgiften 400 000 kr. Formeln är 40 000 kr plus (antalet sysselsatta – 1) x 721 kr. Av det följer att:

- 2 sysselsatta = 40 700 kr
- 15 sysselsatta= 50 000 kr
- 150 sysselsatta= 147 400 kr
- 375 sysselsatta= 309 600 kr
- 500 sysselsatta= 400 000 kr

Exempel på fast sanktionsavgift

Enligt AFS 1999:3 om Byggnads- och Anläggningsarbete, § 7 och 8, ska byggherren innan vissa större byggen påbörjats lämna förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket. Om det inte sker ska en sanktionsavgift på 5 000 kr betalas.

Om byggherren inte upprättat en arbetsmiljöplan innan byggarbetsplatsen etableras ska en sanktionsavgift betalas på 50 000 kr om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs. Annars är sanktionsavgiften 10 000 kr.

Förbud mot dubbelbestraffning

Enligt Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter är det inte tillåtet med dubbla sanktioner för samma gärning. En konfliktlösningregel införs i arbetsmiljölagen som innebär att det för en och samma gärning inte kan bli fråga om både sanktionsavgift och straff. En gärning som omfattas av föreläggande och förbud ska inte heller medföra straffansvar.

Arbetstidsområdet:

Överträdelser av ett antal regler i arbetstidslagen avkriminaliseras. Sanktionsavgift införs i stället. Regler som berörs är mertid, arbetstid, jourtid, övertid, och sammanlagd arbetstid, dygnsvila och veckovila. Områden med kollektivavtal berörs inte.

Vad händer framöver?

Arbetsmiljöverket kommer att arbeta aktivt med att förena fler bestämmelser med sanktionsavgifter. På Arbetsmiljöverkets hemsida www.av.se finns kontinuerligt mer information.

Finns det frågor vänligen kontakta:

Dag Linde	dag.linde@skl.se
Göran Söderlöf	goran.soderlof@skl.se
Ned Carter	ned.carter@skl.se
Pia Gellerstedt	pia.gellerstedt@skl.se
Ragnar Kristensson	ragnar.kristensson@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Arbetsrättssektionen

Sophie Thörne

Ragnar Kristensson